

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี ก่อนดำเนินการพัฒนารูปแบบ 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี 3) เพื่อประเมินรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี ซึ่งผู้วิจัยมีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้สำหรับศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชา ที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี คือ 1) กลุ่มครู ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนในวิถีเกษตร 2) กลุ่มประชาชนชาวบ้าน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี

1.ศึกษาสภาพกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี

ก่อนดำเนินการพัฒนารูปแบบ จากผลการศึกษาสภาพกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี ก่อนดำเนินการพัฒนารูปแบบของโรงเรียนบ้านแหลม โรงเรียนบ้านแปลง โรงเรียนบ้านโพธิ์ และโรงเรียนบ้านจางวาง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ดังนี้ สภาพของกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี เนื่องจากคนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตร ชาวสวน เช่น ปลูกลำไย จำเป็นต้องใช้แรงงานจากเขตพื้นที่ใกล้เคียง รวมถึงคนที่เข้ามาใช้แรงงานของชาวกัมพูชา เป็นต้น

ในกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยยึดวิถีเกษตร มีประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ความสำคัญด้านกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตร มีความสำคัญมาก และควรทำให้อยู่ในกระบวนการเรียนการสอน หรืออยู่ในแผนการจัดการเรียนรู้ หรือที่เรียกว่า KM = Knowledge Management ในการนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนโดยให้ประชาชนชาวบ้านมีส่วนร่วมในพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในสถานะปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างมากที่สุดคือ การมุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติจริง

2. ในกระบวนการเรียนการสอนทั้ง ครูผู้สอน นักเรียน ชุมชน ร่วมมือกัน ต้องจัดการความรู้บ่งบอกถึงการมีพลังร่วมกัน ในการคิด การทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน ซึ่งพบว่า ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงมากกว่า ซึ่งสังเกตได้จากนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แต่มีอายุ 12 ขวบ ซึ่งในวัยนี้จะต่างกับเด็กอายุ 7 ขวบ

3. การนำวิถีเกษตรมาบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน ถือว่าสำคัญมาก เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างลึกซึ้งจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่ประสบความสำเร็จในด้านการเกษตร รวมทั้งโรงเรียน ครู นักเรียน และประชาชนชาวบ้านได้มีโอกาสพูดคุย ปรัชญาหรือ และหาแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนร่วมกัน

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับความสำคัญของกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมโดยยึดวิถีเกษตร วิธีการและขั้นตอน ในการนำเข้าสู่บทเรียน มีดังนี้

1. รูปแบบที่ควรจะเป็น ควรมีการเรียนรู้ซึ่งเริ่มตั้งแต่ การได้ปรึกษาหารือ ระหว่าง ครู นักเรียน และ ชุมชน ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในวิถีเกษตรร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้จากสิ่งง่ายๆ ไปหายาก

2. วิธีการและขั้นตอนที่ควรจะเป็น น่าจะเป็นรูปแบบที่ชัดเจน มีการบันทึก การจัดเก็บ ให้เป็นระบบ การนำความรู้จากการเกษตรไปใช้ได้จริง

ประเด็นคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมโดยยึดวิถีเกษตรของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน ในด้านความสำเร็จ พบว่า

1. นักเรียนกัมพูชาส่วนใหญ่ที่เข้าศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี เนื่องจาก ติดตามผู้ปกครอง เพื่อรับจ้างเก็บผลไม้ ซึ่งพบว่านักเรียนกัมพูชามีความตั้งใจมากในการเรียน จะเห็นได้ว่า นักเรียนกัมพูชา มีความเข้าใจได้เร็วในการเรียนการสอน มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการเรียนมาก จะเห็นได้ว่า การใช้ภาษาไทย นักเรียนกัมพูชา เรียนรู้ได้เร็ว และสามารถอ่านออกเขียนได้

2. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในวิถีเกษตรแบบมีส่วนร่วมระหว่าง ประชาชน ชาวบ้าน ชุมชน ครู และนักเรียนกัมพูชา นักเรียนคนไทย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งด้าน ภาษา และกระบวนการ ขั้นตอนในการทำการเกษตรโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งในกระบวนการควรใช้หลักการพึ่งพากัน หันหน้าเข้าหากัน มีการทำงานร่วมกัน วิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอน สรุปผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สุดท้ายต้องประเมินกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรร่วมกัน เพื่อให้ได้กระบวนการเรียนการสอนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

**ระยะที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมใน
วิถีชีวิตของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน**

ผลการพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตของนักเรียน
กัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี มีดังนี้

กระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมโดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน

1. การเรียนรู้ต้องอาศัยหลักพึ่งพากัน โดยถือว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันและจะต้องพึ่งพากันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน
2. การเรียนรู้ที่ดีต้องอาศัยการหันหน้าเข้าหากัน มีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล และการเรียนรู้ต่าง ๆ
3. การเรียนรู้ร่วมกันต้องอาศัยทักษะทางสังคม โดยเฉพาะทักษะในการทำงานร่วมกัน
4. การเรียนรู้ร่วมกันควรมีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มที่ใช้ในการทำงาน
5. การเรียนรู้ร่วมกันจะต้องมีผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มที่สามารถตรวจสอบและวัดประเมินได้

**ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมใน
วิถีชีวิตของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี**

ผู้วิจัยได้การทดลองใช้รูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตของ
นักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี เป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือน 1
สิงหาคม 2559-30 กันยายน 2560 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอ 2 ส่วน ตามลำดับคือ ส่วนที่ 1 ผลการทดลอง
ใช้ร่างรูปแบบชั่วคราวและส่วนที่ 2 ผลการประเมินรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมใน
วิถีชีวิตของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี

ผลการใช้รูปแบบในกระบวนการเรียนการสอนในวิถีชีวิตแบบมีส่วนร่วมของนักเรียน
กัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน พบว่า

1. มีกระบวนการเรียนการสอนในวิถีชีวิตที่มีกระบวนการมีส่วนร่วมช่วยกันในการพัฒนา
การบูรณาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของโรงเรียนและชุมชน
2. ได้เครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ครู นักเรียน ปราชญ์ชาวบ้าน และมหาวิทยาลัย
ราชภัฏรำไพพรรณี
3. ใต้องค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดการความรู้จากกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม
ในวิถีชีวิตของนักเรียนกัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน ซึ่งได้แก่ การแสวงหาความรู้ร่วมกัน

การสร้างความรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ การวิเคราะห์และสกัดความรู้ร่วมกัน การจัดเก็บความรู้ การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ ปรับความรู้ให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ และมีการประเมินผล

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียน กัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าด้านกระบวนการเรียนการสอนในวิถีเกษตรที่มีกระบวนการมีส่วนร่วมช่วยกันในการพัฒนาการบูรณาการเรียนการสอนจำเป็นต้องสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของโรงเรียนและชุมชน และต้องมีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยสมาชิกในกลุ่มมีระดับความรู้ความสามารถแตกต่างกัน และทำกิจกรรมร่วมกันแบบตัดเทียมกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือความสำเร็จและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น (ทิตินา แคมณี 2551 : 106 ; ศักดา ไชยกิจภิญโญ, 2546 : 46 ; Jhonson and Jhonson, 1994 : 12) การเรียนรู้แบบร่วมมือยังสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองช่วยให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และยังช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น (Arends, 1994 : 345)

ข้อเสนอแนะ

จากผลสรุปและการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และข้อเสนอสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การนำรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในวิถีเกษตรของนักเรียน กัมพูชาที่เข้ามาศึกษาในเขตพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี ไปใช้อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ของกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยการนำ ศาสตร์พระราชานี้ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

2.2 ควรทำการศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ ในศตวรรษที่

21



ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี